

Yttrande över Remiss av delbetänkandet Nya regler om cybersäkerhet (SOU 2024:18)

Linköpings kommun har bjudits in att yttra sig över remissen av delbetänkandet *Nya regler om cybersäkerhet*. Inledningsvis vill kommunen lyfta fram att det finns ett behov av en ny Cybersäkerhetslag och därtill hörande föreskrifter, bland annat utifrån att det finns skäl att säkerställa kontinuiteten i de samhällsviktiga tjänster som kommunen ansvarar för. Den nuvarande lagstiftningen har inte ställt krav på "föreskriftsmyndigheterna" att ta fram föreskrifter. Det har därför sänkts föreskrifter som ska vägleda kommuner och regionen avseende vilka krav som ställs på dessa. Kommunens inställning till utredningen är att den i delar ställer krav på kommuner som riskerar att inte stå i proportion till all den verksamhet som bedrivs i en kommun samt att den inte ställer tillräckliga krav på "föreskriftsmyndigheterna" att ta fram föreskrifter och vägledningar till stöd för kommunerna. Vidare delar inte kommunen utredningens bedömning att kommunernas anpassningar till lagens krav ska rymmas inom befintliga budgetramar. Kommunens uppfattning är att den nya lagstiftningen måste leda till att kommunerna medges finansiering för det tillkommande arbete som den innebär, inte minst med anledning av att utredningens förslag innehåller krav på kommunerna som är betydligt mer långtgående än direktivens krav.

Nedan utvecklas de synpunkter som kommunen vill lämna avseende delbetänkandet.

Cybersäkerhetslagens krav på kommunerna är oproportionerliga

Inom en kommun bedrivs en mängd olika verksamheter. I enlighet med vad utredningen konstaterar på ett flertal ställen, omfattas kommunen av nuvarande NIS-regleringen redan med anledning av att kommunen bedriver hemsjukvård. Utifrån detta perspektiv genomför kommunen riskanalyser och upprättar åtgärdsplaner i enlighet med lagens krav, med inriktning mot den kommunala hälso- och sjukvården. Det är i sig ett mycket omfattande arbete.

Utredningens förslag innebär att kommunen i sin helhet omfattas av den nya Cybersäkerhetslagen enbart med hänvisning till hemsjukvården. Detta trots att SKR lyft fram att *det inte är nödvändigt att det är kommunen som juridisk person som är verksamhetsutövare och att kommunen därmed utgör en enhet. SKR har pekat på att staten som juridisk person behöver vara uppdelad i många enheter. Det har tillagts att det då skulle vara möjligt att se en nämnd inom kommunen, som inte är en egen juridisk person, som en särskild enhet.*

Kommunen delar SKR:s uppfattning enligt ovan, i minst med beaktande av att det i en kommun är varje myndighet (nämnd) som bedriver hälso- och sjukvård som är personuppgiftsansvarig för den personuppgiftsbehandling som myndigheten (nämnden) bedriver (PDL 2 kap 6 §). Det torde vara såväl möjligt som önskvärt att följa samma systematik för informationssäkerhetsarbetet som för dataskyddsarbetet.

Stora delar av kommunens verksamhet är därutöver frivillig och bedrivs enbart vissa tider under en arbetsvecka. Andra delar av kommunens verksamhet pågår dygnet runt och består bl.a. av omhändertagande av kommunens mest sårbara samhällsmedborgare. Det torde vara självklart att olika typer av kommunal verksamhet har olika behov av informationssäkerhet och påverkas olika mycket av en informationssäkerhetsincident. Det är orimligt att kommunens resurser ska användas till ett så omfattande och statligt styrt informationssäkerhetsarbete för verksamhet som är frivillig för kommunen att bedriva. Mot bakgrund av detta är det nödvändigt att det av framtagna föreskrifter tydliggörs att kommunen ska vidta *proportionerliga* riskhanteringsåtgärder i förhållande till verksamhetens art. För en kommun, som bedriver såväl frivillig verksamhet i form av exempelvis kulturskola som lagstadgad och samhällsviktig verksamhet som måste kunna bedrivas dygnet runt årets alla dagar, är det nödvändigt att ges ett stort utrymme för kommunen att avgöra vad som är proportionerliga riskhanteringsåtgärder i förhållande till de olika verksamheterna.

Det krävs en samordning rörande föreskriftsrätt och tillsyn

Förslaget till ny Cybersäkerhetslag innebär att de flesta kommuner kommer ha föreskrifter framtagna av olika myndigheter att efterleva samt kan komma att bli föremål för tillsyn från olika tillsynsmyndigheter. Kommunen ser stora svårigheter med en sådan ordning och menar att det är nödvändigt att låta en och samma myndighet få ansvar för att ta fram föreskrifter kopplade till Cybersäkerhetslagen. Det krävs en enhetlig och tydlig styrning för kommuner att förhålla sig till och ett säkerställande av att framtagna föreskrifter överensstämmer med varandra.

Kommunen menar vidare att det måste finnas en tydlig samordning mellan den myndighet som har föreskriftsrätt och den tillsynsmyndighet som ska bedriva tillsyn av föreskrifternas efterlevnad. Kommunen vill påtala vikten av att föreskrifter finns på plats innan tillsynsinsatser genomförs gentemot verksamhetsutövare.

Det är redan idag, enligt nuvarande NIS-reglering, otydligt för kommunen vad som krävs för att kommunen ska anses uppfylla lagens krav med avseende på den verksamhet som idag omfattas av NIS-lagstiftningen. Socialstyrelsen har fortfarande inte lämnat ut föreskrifter eller andra vägledande dokument inom området hälso- och sjukvård. Trots detta har Inspektionen för vård och omsorg (IVO) utövat tillsyn över kommuner och tagit ut sanktionsavgifter när IVO anser att lagens krav inte efterlevs. Kommunen menar att föreskrifter för respektive område måste finnas för att tydliggöra vad som krävs av kommunerna för att de ska anses uppfylla lagens krav innan tillsyn kan genomföras. Det kan inte anses vara rättssäkert att utdöma en sanktionsavgift mot kommunen, utifrån krav som inte tydliggjorts av ansvariga statliga myndigheter.

Tillsyn enligt Cybersäkerhetslagen i förhållande till Säkerhetsskyddslagen

En ytterligare svårighet att beakta kan vara att tillsynsmyndigheten för säkerhetsskyddet enligt förslaget kommer att vara tillsynsmyndighet för Cybersäkerhetslagen. Kommunens bedömning är att det kan leda till en otydlighet i uppdraget då det kan innebära att en och samma funktion kan ta del av uppgifter i ett tillsynsärende som man inte har rätt att ta del av i ett annat tillsynsärende. För att inte riskera att sekretessen åsidosätts är det viktigt att Länsstyrelserna är tydliga med vilken tillsyn som avses.

Efterlevnad av Cybersäkerhetslagen kräver statlig finansiering

It-säkerhet och informationssäkerhet är prioriterade områden för kommuner och regioner och det läggs omfattande resurser på it- och informationssäkerhetsarbete i de allra flesta kommuner och regioner. Utifrån den omfattande och mycket varierade verksamhet som bedrivs i en kommun har det inte varit vare sig rimligt eller möjligt för kommuner att införa samma nivå av informations- och it-säkerhet i all kommunal verksamhet. I första hand har informationssäkerheten inom hälso- och sjukvård prioriterats, i syfte att efterleva nuvarande lagkrav. I andra hand har övrig samhällsviktig verksamhet prioriterats.

Om utredningens förslag blir verklighet, innebär det att all kommunal verksamhet kommer omfattas av Cybersäkerhetslagen utan anpassning av om verksamheten ifråga är samhällsviktig, lagstadgad eller frivillig för en kommun att bedriva. Det innebär att kostnaderna för it- och informationssäkerhet i kommunerna kraftigt kommer att öka. Det är kostnader som inte kan anses omfattas av befintlig budgetram. Dessutom är det fråga om kostnader kopplade till krav som, till stora delar, inte kommer från direktivet. Att kommunerna medges finansiering är nödvändigt för att kommunerna ska kunna efterleva kraven utifrån utredningens förslag.

För Linköpings kommun

Kristina Edlund
Kommunstyrelsens ordförande